

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Socialdepartementet
Enheten för folkhälsa och sjukvård
103 33 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se,
s.fs@regeringskansliet.se

Handläggare

Enheten för sexuell hälsa och
hivprevention
Klara Abrahamsson

Datum

2021-10-20

Vårt ärendenummer

03387-2021

Ert ärendenummer

S2021/06088

Förslag om ändring av lagen om utbyte av sprutor och kanyler (2006:323)

Folkhälsomyndigheten tillstyrker förslaget i remissen, med några kommentarer.

Som nationell samordnare av smittskyddsarbetet ser Folkhälsomyndigheten positivt på förslaget att ta bort kravet på bosättning i en region för att kunna delta i dess sprututbytesverksamhet. Folkhälsomyndigheten instämmer vidare i bedömningen att den nuvarande s.k. bosättningsprincipen kan försvåra ett effektivt smittskyddsarbete, i enlighet med smittskyddslagen.

Folkhälsomyndigheten har noterat en minskning i antal nyrapporterade hepatit C-infektioner de senaste fem åren. En faktor som kan ha påverkat denna nedgång är de senaste årens ökade utbud av sprututbytesprogram i Sverige. Som förslaget fastslår är verksamheten dessutom, utöver att vara en viktig arena för smittskyddsarbete, en värdefull lågröskelverksamhet som kan slussa besökare vidare till andra instanser för hjälp och stöd. Därmed kan verksamheten i förlängningen bidra till mer jämlikhet i hälsa, i linje med det övergripande målet för folkhälsopolitiken.

Ett ökat fokus på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder inom sprututbytet skulle kunna göra verksamheten mer attraktiv för fler inom dess målgrupp. Exempel på sådana tjänster, som redan existerar på vissa sprututbyten, är samtalsstöd, preventivmedelsrådgivning, cellprovtagning och STI-testning. Studier har funnit att kvinnor som injicerar droger både uppskattar och efterfrågar tillgång till sådana tjänster i samband med sprututbytet (1).

Apropå kvinnor som injicerar droger indikerar studier att kvinnor i jämförelse med män oftare delar icke-sterila injektionsverktyg, vilket gör dem mer riskutsatta gällande att få hiv eller hepatit C (1, 2). Samtidigt är det en skev könsfördelning bland sprututbytenas besökare. Många kvinnor upplever hinder till att besöka verksamheten, bl.a. socialt stigma, risken att bli igenkänd, risken att bli utsatt för våld av andra besökare, eller en rädsla att förlora vårdnaden om sina barn (1). Det är oklart om den föreslagna lagändringen skulle bidra till att kvinnor känner sig mer motiverade till att besöka verksamheten. Möjligen kan anonymiteten upplevas

som större om man har möjlighet att söka sig till en annan verksamhet än den som ligger geografiskt närmast.

Folkhälsomyndigheten vill dessutom lyfta de personer inom sprututbytesverksamheterna som lever i tillfällig eller långvarig hemlöshet. Detta är en extra utsatt grupp inom gruppen personer som injicerar droger. Ett borttagande av bosättningsprincipen har potential att för denna grupp underlätta att kunna få rena injektionsverktyg. I förlängningen kan det bidra till en mer jämlik hälsa i befolkningen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Tegmark-Wisell. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Britta Björkholm, Anders Tegnell och Anna Bessö samt chefsjuristen Bitte Bråstad och enhetschefen Desireé Ljungcrantz deltagit. Utredaren Klara Abrahamsson har varit föredragande.

Folkhälsomyndigheten

Klara Abrahamsson

Referenser:

1. Värmå Falk et al. (2020) *A qualitative study of facilitators and barriers to participate in a needle exchange program for women who inject drugs*. Harm Reduction Journal 2020 Oct 22;17(1):84. doi: 10.1186/s12954-020-00425-9
2. Karlsson, N et al. (2020) *A prospective cohort study of risk behaviours, and loss to follow-up over 5 years among women and men in a needle exchange program in Stockholm, Sweden*. International Journal of Drug Policy 90 (2021) 103059